

ŽIVOTNÍ JUBILEA

Životní jubileum plk. v. v. doc. RNDr. PhMr. Vladimíra Měrky, CSc.

Pro ty, kteří znají a každodenně vidají jeho typickou postavu a tvář, která úsměvem doprovází snad každou odpověď na pozdrav spolupracovníků, a podtrhuje tak jeho šarmantní vystupování ctitele „staré školy“, je opravdu těžké uvěřit, že plk. v. v. doc. RNDr. PhMr. Vladimír Měrka, CSc. již patří mezi osmdesátníky. Je tomu opravdu tak, skutečnost je neúprosně přesná. V životních osudech Vladimíra Měrky se přitom zprostředkovaně odráží ne jeden dramatický mezník naší národní historie 20. století.



Světlo tohoto světa poprvé spatřil náš jubilant dne 18. května 1924 v Košicích. Vyrůstal v rodině (otec byl v té době gymnaziálním profesorem), která patřila k početné skupině českých vzdělanců a státních úředníků, jež po vzniku samostatné Československé republiky v roce 1918 pomáhala na Slovensku a Zakarpatské Ukrajině šířit vzdělanost, národní uvědomění a uplatňovat státní moc. Již děd Vladimíra Měrky řediteloval na měšťanské škole v Košicích a stejně jako Vladimírův otec byl pilným šířitelem myšlenek národního slovenského povědomí v silně zmaďarizovaném prostředí. Školní docházku zahájil Vladimír Měrka v Košicích, pokračoval, včetně vyššího stupně, v Nitře. Přichází však zlom v životních osudech. Spolu s celou rodinou je mu v podobě dobrovolného odchodu ze Slovenska dáno osobně pocítit hořkost tragického konce první Československé republiky v letech 1938–1939.

Další místa středoškolských studií – Prostějov, Brno, Moravská Ostrava – jsou pak milníky na cestě nového etablování rodiny. Ve válečném roce 1943 složil Vladimír Měrka maturitu na českém reálném gymnáziu v Moravské Ostravě-Prívově. Hned poté jej však čekalo tzv. totální nasazení. Byl zařazen jako pomocný dělník v ostravských Vítkovických železárnách. Naštěstí ne dlouho.

Cílem Vladimíra Měrky bylo vysokoškolské studium. Na to však nebylo v podmínkách protektorátního uzavření českých vysokých škol pomyslení. Volba padla na farmacii. V srpnu 1943 nastoupil jako aspirant farmacie v lékárně „U svaté Trojice“ v Slezské Ostravě, což bylo v souladu s dobovým pojetím studia farmacie. Po skončení druhé světové války následovalo studium na Masarykově univerzitě v Brně, nejprve farmacie (PhMr. – 1947), následně přírodní vědy – biologie, chemie (RNDr. – 1950).

Již v době vysokoškolského studia prodělal první kontakt s vojenskou službou. V roce 1948 absolvoval v Milovicích první část (všeobecný výcvik) Školy na důstojníky zdravotnictva a lékárnictva v záloze. Její zdravotnicko odbornou část absolvoval po ukončení vysokoškolského studia na podzim roku 1950 v Ružomberku. Poté byl v rámci vojenské prezenční služby zařazen v Ústředním zdravotnickém skladu v Bystřici pod Hostýnem. Zde také vzešlo jeho důležité životní rozhodnutí. Aktivoval, dne 15. 10. 1951 se stal vojenským profesionálem. Započala se tak životní a profesní cesta, která až do dnešních dnů obnáší více než 50 let aktivně spjatých s vojenským zdravotnictvím a jeho školstvím.

Pokusme se zachytit její nejdůležitější rysy a doufejme při tom, že výběr bude odpovídající osobnosti tohoto nestora vojenského zdravotnického školství.

Jako vojenský lékárník sloužil postupně na několika místech – kromě zmíněné Bystřice pod Hostýnem jmenujme alespoň tehdejší I. okruhový zdravotnický sklad Hostivice. V roce 1955 absolvoval na II. fakultě VLA JEvP v Hradci Králové půlroční kurz náčelníků zdravotnického zásobování. K závěru téhož roku se do hradecké akademie vrátil natrvalo. Nastoupil na tehdejší pedagogickou funkci – starší učitel katedry organizace a taktiky zdravotnické služby. Věnoval se především problematice zdravotnického zásobování, na katedře zůstal i po roce 1958, kdy se bývalá VLA JEvP transformovala do nové a mnohem skromnější organizační podoby Vojenského lékařského výzkumného a doškolovacího ústavu J. E. Purkyně.

V roce 1963 přichází další výrazný mezník. Mjr. RNDr. PhMr. Vladimír Měrka přechází na nové působiště v rámci školy – katedru vojenské epidemiologie. Působil zde nepřetržitě až do roku 1987, do konce své aktivní vojenské služby. Po celou dobu vedl skupinu mikrobiologie a dezinfekce. Nechme v této souvislosti odeznít hodnocení nejpovolnějšího, jeho dlouholetého kolegy a spolupracovníka plk. v. v. prof. MUDr. Miroslava Šplíňa, DrSc., tak jak jej podal při podobné příležitosti před pěti lety: „Celé toto období bohatě naplnil tvůrčí vědecko-pedagogickou činností, v níž se věnoval problematice lékařské mikrobiologie, paraziti-

tologie a dezinfekce. Pracoval důsledně, systematicky, s velkou pilí a houževnatostí a byl vždy příkladem pro mladší kolegy, ochotný pomoci radou i zkušeností.“ (VZL, 1999, roč. 68, č. 1/2, s. 28).

V roce 1969 obhájil pplk. RNDr. PhMr. Vladimír Měrka kandidátskou dizertační práci, habilitoval se v roce 1977. Intenzivně vědecky pracoval, řešil řadu expertizních a vývojových projektů. Jeho odbornou činnost zachycuje více než 200 odborných publikací a utěšená řada závěrečných zpráv výzkumných projektů.

Dlouhodobá je jeho spolupráce s katedrou mikrobiologie LF UK v Hradci Králové. Trvalým rysem jeho práce je pak aktivní spolupráce se zahraničními pracovišti. V době, kdy příliš možností k volbě partnerů neexistovalo, to byla spolupráce s univerzitou v Greifswaldu a s Vojenským ústavem hygieny a epidemiologie ve Varšavě. Vždy, jak je to u jubilanta ostatně pravidlem, sehrála důležitou roli jeho precizní jazyková vybavenost. Míru této mezinárodní spolupráce a její přínos odrážejí ocenění udělená plk. doc. RNDr. PhMr. Vladimíru Měrkovi, CSc. V prvním případě to je Löfflerova plaketa udělená Německou mikrobiologickou společností, ve druhém pak jubilejní medaile varšavského Vojenského ústavu hygieny a epidemiologie generála Kaczowského.

Nelze nezmínit jeho pedagogické působení. Jako vysokoškolský učitel přednášel mikrobiologii a parazitologii v základní i postgraduální přípravě, v odborných kurzech vojenských specialistů v předatestační i specializační přípravě, vedl výuku při přípravě záložního vojenského zdravotnického personálu. Mikrobiologii vyučoval i jako externí učitel na hradecké Farmaceutické fakultě UK.

V roce 1988 začal doc. RNDr. PhMr. Vladimír Měrka, CSc. pracovat jako občanský zaměstnanec ve Vojenském lékařském informačním středisku (později Ústavu informací) VLA JEP. Aktivní znalost němčiny, francouzštiny, angličtiny, polštiny a ruštiny využívá zejména při expertizní a posuzovatelské činnosti problematiky pojetí a činnosti zahraničních vojenských zdravotnických služeb. Toto zaměření významně nabylo na rozsahu a intenzitě po roce 1989 v souvislosti s navazováním nových pracovních kontaktů naší vojenské zdravotnické služby a jejího školství v zahraničí. Umocněno bylo pak účastí příslušníků zdravotnické služby AČR v zahraničních humanitárních misích a procesem vstupu České republiky do aliance NATO. Z jeho znalostí a podkladů hojně čerpalo vedení vojenské zdravotnické služby při svých rozhodovacích procesech. Sám je také často prezentoval na zahraničních i domácích odborných fórech. Osobně se také zúčastnil řady návštěv představitelů zdravotnické služby AČR v zahraničí. A naopak, většinu oficiálních zahraničních návštěv obdobného charakteru osobně doprovázel, využívaje při tom navíc svých průvodcovských schopností spojených s širokou znalostí historických a kulturních pamětihodností nejen města Hradce Králové, ale i Prahy a celé řady dalších měst a lokalit v České republice.

Právem byly jeho práce a obětavost oceněny udělením Stříbrné medaile VLA JEP.

Doc. RNDr. PhMr. Vladimír Měrka, CSc. je dodnes příkladně činný v oblasti publikační. Jako pravidelný autor se objevuje na stránkách domácího a zahraničního vojenského a zdravotnického tisku. Pravidelně a výmluvně o tom vypovídá ročenka VLA JEP – Annual Report. V letošním roce byly uveřejněny již čtyři jeho studie a k nejnovějším úspěchům se řadí také spoluautorství na publikaci, kterou pod názvem „Přírodní toxiny a jedy“ právě vydalo nakladatelství Galén.

Je nesnadné postihnout všechny aktivity jubilanta. Známe jej také jako historika medicíny a vojenství, např. s řadou znalostí o nešťastné bitvě u Hradce Králové v roce 1866 a historii tohoto věnného města českých královen. Jeho velkou životní láskou je hudba. Hru na violoncello a zpěv studoval v chmurných válečných letech na Ústavu hudby a zpěvu v Ostravě. Aktivně ji pak mj. pěstoval i ve vojenském prostředí – symfonickém orchestru a sboru VLA JEvP, jehož název „Stráž míru“ nás zavádí zpět do poloviny minulého století. Dodnes je jubilant pravidelným návštěvníkem koncertů komorní a klasické hudby. Na místě ne posledním jistě stojí rodina. Zde byl jubilant pozorným manželem a dceři dobrým otcem. Rodina pak vytvářela nezbytné zázemí pro jeho práci.

Milý Vladimíre, předestřeli jsme před veřejností hlavní stránky Tvého bohatého života a práce. Nelze to na tomto místě udělat podrobněji, jsme si však jisti, že další stránky připojíš Ty sám.

Přejeme Ti proto do dalších let, abychom Tě potkávali jako doposud – ve zdraví, s dobrou náladou, s trochou chalupářské radosti a hlavně jako vždy dychtivého badatele s širokým odborným rozhledem a zájmem.

Doc. PhDr. František Dohnal, CSc.,
prof. MUDr. Josef Fusek, DrSc.